

Justis- og politidepartementet
Lovavdelinga
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo.

JUSTISDEPARTEMENTET	
17 JUN 2009	
SAKSNR.:	200807079
AVDELINGEN:	LOV/EO/KEy
DOK.NR.	SS
ARKIVKODE:	

Den internasjonale juristkommisjon (ICJ)
Norsk avdeling

Oslo, 3. februar 2009

Deles ref: 200807079 EO/TRR

Høringsuttalelse – Innorporering av FNs kvinnediskrimineringskonvensjon i menneskerettighetsloven

Det vises til høringsbrev fra justis- og politidepartementet datert 7. november 2008 med vedlegg. I høringsnotatet er det fremmet forslag om at FNs kvinnekonvensjon med tilleggsprotokoll inkorporeres i lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven). Vi beklager at vår høringsuttalelse innkommer noen dager etter den fastsatte frist.

1. Styrket likestilling i Norge

FNs kvinnediskrimineringskonvensjon med tilleggsprotokoll av 6. oktober 1999 er i dag inkorporert i norsk rett i lov om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven), jf. denne lovs § 1 b. Selv om Norge er kommet langt og mye er oppnådd i forhold til målet om at det ikke skal diskrimineres på grunn av kjønn, viser praksis fra likestillingslovens håndhevingsorganer at det fortsatt er mange her i landet som forskjellsbehandles på grunn av kjønn og at denne diskrimineringen hovedsakelig rammer kvinner. Innorporering av kvinnediskrimineringskonvensjonen i menneskerettsloven vil etter ICJ-Norges vurdering styrke arbeidet for likestilling mellom kjønnene, ikke minst fordi forrangsbestemmelsen i menneskerettsloven § 3 kommer til anvendelse i de tilfeller det oppstår konflikt med annen lovgivning.

Retten til ikke å bli diskriminert på grunn av kjønn er en grunnleggende menneskerett. ICJ-Norge mener derfor at det er både riktig og viktig at kvinnediskrimineringskonvensjonen – som den fremste internasjonale konvensjonen på dette diskrimineringsområdet – inkorporeres i menneskerettsloven.

2. Nærmere vedrørende de hensyn som gjør seg gjeldende

Departementet peker i høringsnotatet på forhold og hensyn som taler både for og mot innorporering i menneskerettsloven. ICJ-Norge er enig i at enkelte hensyn i noen grad kan tale mot å flytte innorporeringen fra likestillingsloven til menneskerettsloven, men disse hensynene er etter ICJs syn langt fra så tungtveiende som de hensyn som taler for, hensett til at det her dreier seg om grunnleggende menneskerettigheter.

Et hensyn som er nevnt, er den mulige overføringseffekt – eller smitteeffekt – som en innorporering i menneskerettsloven kan få. ICJ-Norge kan ikke se at dette er et vesentlig mothensyn idet det må forutsettes at spørsmål om – og eventuelt på hvilken

måte – andre konvensjoner skal inkorporeres i norsk rett vurderes selvstendig for hver enkelt konvensjon.

I høringsnotatet er det videre pekt på at flere av bestemmelsene i FNs kvinnekonvensjon er relativt vage og at det, sammenholdt med forrangsbestemmelsen i menneskerettsloven, kan føre til usikkerhet, mindre grad av forutberegnelighet og derved også bidra til en forskyvning av maktforholdet mellom lovgiver og domstoler. Dette er et forhold som må tas i betraktning, men ICJ-Norge kan ikke se at kvinnekonskrimineringskonvensjonens bestemmelser i denne sammenheng kommer i en vesentlig annen stilling enn en del bestemmelser i andre konvensjoner som allerede er inkorporert i menneskerettsloven. Det skal tilføyes at det vil være lovgivers valg at kvinnekonskrimineringskonvensjonen skal ha denne forrangsstillingen i norsk rett. Slik sett kan det reises spørsmål om det egentlig vil være tale om noen maktforskyvning fra lovgiver til domstoler. Det er i første rekke tale om et redskap i den politiske styringen, og i den utstrekning det vil være noen maktforskyvning synes den snarere å være på bekostning av forvaltningen som vil bli underlagt økt domstolskontroll etter vedtak fra lovgiver.

Et annet hensyn som i denne sammenheng også påpekes og drøftes i høringsnotatet er motstridsproblematikken. Spørsmålet om motstrid kan oppstå i ulike sammenhenger, for eksempel i forholdet mellom lov eller at det oppstår konflikt mellom rettigheter som har den samme rettslige forrang. Et eksempel på sistnevnte er kollisjon mellom retten til ikke å bli diskriminert og religionsfriheten. Den gjennomgangen som departementet i høringsnotatet gjør av de enkelte artiklene i kvinnekonskrimineringskonvensjonen illustrerer at dette er problemer som finner sin løsning i praksis, på samme måte som når det gjelder de øvrige konvensjonene som er inkorporert i menneskerettsloven.

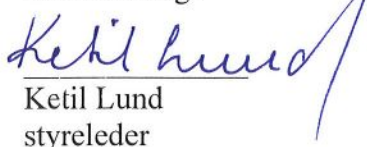
3. Signaleffekten utad

Norge har vært et foregangsland for likestilling mellom kjønnene og inkorporering i menneskerettsloven vil være et viktig signal både nasjonalt og internasjonalt om den betydning prinsippet om at det ikke diskriminering på grunn av kjønn har i en verden der kvinner fortsatt diskrimineres.

4. Konklusjon

ICJ-Norge mener at de hensyn som taler for inkorporering av FNs kvinnekonskrimineringskonvensjon i menneskerettsloven utvilsomt er mest tungtveiende. En inkorporering i menneskerettsloven av kvinnekonskrimineringskonvensjonen bør – slik departementet også gir uttrykk for – også omfatte tilleggsprotokollen som ble vedtatt i 1999 og som etablerer en individuell klageordning.

Med vennlig hilsen,
for ICJ-Norge

Ketil Lund
styreleder

Mary Ann Hedlund
styremedlem